

Na farmě v Zárybničné Lhotě se o krávy stará robot

Kanceláři zemědělského inženýra a majitele soukromé farmy Milana Basíka vévodí skleněná stěna, která návštěvníkům nabídne nevšední pohled: v červeném rámu dojícího automatu se každou chvíli objeví výstavní kus černobílé dojnice. Zatímco kráva si pochutnává na dávce srotu, robot provede nezbytnou hygienickou očistu a podojí ji. Jen co zvíře zařízení opustí, už se blíží další zájemkyně...

"Někdy si říkám, že mám nejdražší plazmovou obrazovku na světě," říká třiatřicetiletý farmář Basík, který dění ve stáji, už půl roku vybavené dojícím automatem nizozemské proveniencí za téměř čtyři miliony, pohodlně sleduje od svého psacího stolu.

"Když jsem někdy začátkem devadesátých let narazil v odborném zpravodajském časopisu na informaci o dojícím robotu, považoval jsem tuto převratnou technologii za nepředstavitelné sci-fi," usmívá se farmář a dodává, že hlavním důvodem, proč se rozhodl pro tak velkou investici, byl prozaický fakt, že maminka, která dojení doposud obstarávala, dovršila důchodový věk a práce v kravíně ji už zmáhala. "Automatický dojící systém dává farmářům šanci ušetřit pracovní sílu, navíc jsou tu další nesporné výhody. Robot dojí šetrněji, každý struk zvlášť, zvíře není stresované náladami lidí, navíc nám poskytuje obrovské množství informací - od kvality mléka až po údaje o zdravotním stavu každého zvířete, které dokáže podojit až čtyřikrát denně, a to vše bez zásahu lidské ruky. Dění ve stáji je možné monitorovat i prostřednictvím počítače třeba i při lyžování v Alpách. Tato technologie, na níž jsme dostali příspěvek ze strukturálních fondů EU, představuje obrovské ulehčení práce. Jen je mi líto, že se toho už nedožili prarodiče..."

Kolektivizace venkova

První zmínka o statku Dvořákovském v Zárybničné Lhotě v Táboře pochází z roku 1570. Rod Dvořákových tu hospodařil až do poloviny 20. století, kdy se na statek přizemil první Basík, dědeček dnešního farmáře. Děda stihl zvelebit celé hospodářství, postavit nové budovy a opravit staré, pořídit moderní stroje a vybavení, než byl ve vykonstruovaném procesu v roce 1954 odsouzen k jednomu roku vězení, propadnutí majetku a zákazu pobytu v okrese Tábor. A čím se provinil?

Obžaloba ho vinila ze tří přečinů - neplnění dodávek, které v té době neplnil nikdo, vytěžení šesti kubíků dřeva z vlastního lesa a nepřihlášení jednoho jehněte. Selka Basíková po uvě-

Na tradičních dožínkách, pořádaných Asociací soukromých zemědělců, přivítal farmář Milan Basík (uprostřed) na své farmě v Zárybničné Lhotě vzácné hosty - Vlastu Parkanovou a Mirka Topolánka.

nění manžela ještě chvíli odolávala, ale pak rezignovala, svou část majetku dala do JZD a se dvěma malými dětmi odešla do okresu Soběslav, kde po návratu manžela z vězení společně pracovali na státním statku. V roce 1968 se sedlák Josef Basík dočkal částečné rehabilitace a rodina se mohla po 14 letech vrátit do Zárybničné Lhoty a obývat část někdejšího největšího statku ve vsi. Stará chalupa se později zbourala, na jejím místě vyrostl nový patrový dům.

"Kolektivizace venkova v padesátých letech napáchala nesmírné škody; byly zpřetrhány vazby budované po staletí - pravidla lidského soužití, vztah k půdě a krajině, odpovědnost k majetku. Za největší zřdnost však považuji fakt, že mému otci, jeho sestře a tisícům jim podobným, komunistický režim nedovolil studovat. Jenže táta byl z domova vychovaný tak, že se uměl postavit ke každé práci, a mě i bratra všechno naučil, takže dnes nám nedělá problém vzít cokoli do ruky a také jsme se naučili spoléhat sami na sebe," říká Milan Basík, který vystudoval dvě střední a jednu vysokou školu.

Návraty

Nová doba rodině Basíkových umožnila navázat na rodinnou tradici. V roce 1991 začal otec dnešního farmáře hospodařit na svých 32 hektarech, na jaře roku 1992, po téměř čtyřiceti letech, poprvé zasel. Na konci prosince roku 1991 převzali v rámci restituce stádo 40 krav ve vazné stáji, které na Nový rok 1992 poprvé podojili. Během prvních deseti let svépomocí postavili nový sklad na stroje s dílnou v roce 1996, opravili hospodářské budovy a v roce dokončili

stavbu volné stáje s boxy a tandemovou dojírnu pro 45 krav a mladý dobytek. V září loňského roku stáj vybavili dojícím automatem. Ke 32 původním hektarům si pronajali další půdu, které v současné době mají přes 170 hektarů, z toho 115 hektarů orné půdy a 55 hektarů trvalých travních porostů.

Farma, jejímž vlastníkem je dnes Milan Basík, se specializuje na výrobu mléka, rostlinná výroba je zaměřena na produkci objemových krmiv pro dojnice - kukuřičnou siláž, jetelovou a travní senáž. Ve stájích je dnes celkem 65 krav a 45 jalovic a telat holštýnského skotu, plemena specializovaného na mléko. Jalovičky na farmě zůstávají, mladé býčky prodávají. Užitekčnost krav se postupem doby zvýšila na dnešních 12 000 litrů za rok, farma denně vyprodukuje 1800 až 2000 litrů mléka.

"Za jeden ze zlomových okamžiků považuji rok 1996, kdy jsme odvázali krávy ve staré stáji a převedli je do nové, kde jsou volně ustájeny. Při svých cestách do Rakouska a Německa nešlo přehlédnout nový trend, který se dnes uplatňuje v celé Evropské unii - zajistit absolutní pohodu zvířat. Staré stáje s řadou uvázaných krav už patří minulosti, naše krávy se mohou volně pohybovat v prostorné stáji, dojící automat, do něhož zvíře vejde dobrovolně, dojí velmi šetrně, oproti minulosti se změnil i systém jejich krmení, krávy po celý rok dostávají stejnou krmnou dávku," vysvětluje Milan Basík.

Práci na farmě zajišťují tři členové rodiny a pátým rokem jeden zaměstnanec, který se stará o provoz stáje. Maminky loni nahradil dojící automat,

otec opravuje stroje a spolu se synem pracuje na polích.

Jde to!

Farma rodiny Basíkových v Zárybničné Lhotě ani náhodou nepřipomíná zařítý obraz českého venkova. Obytný dům a komplex hospodářských budov je usazen do vzorně udržované zeleně, všude panuje úzkostlivá čistota a pořádek, černobílé krávy a jejich telata by od hodiny mohly pózovat na obalu švýcarské čokolády. Však ji také v roce 2004 jen o vlasek minul titul Farma roku v soutěži, kterou pravidelně vyhlašuje Asociace soukromého zemědělství ČR. Druhé místo farmy z Tábořska, které nikdy nevynikalo příznivými podmínkami pro zemědělskou výrobu, je také cenné.

Na rodinné farmě Milan Basík pracuje od svých 17 let. Za tu dobu stihl vystudovat vysokou školu zemědělskou, oženit se, pořídit si dvě děti a vedle práce na farmě se angažuje v Asociaci soukromého zemědělství, v Agrární komoře, v Mlékárenském družstvu Jih, které pravidelně jedná s vedením Madety o výkupní ceně mléka a dokáže ji ovlivnit pro dodavatele z celé republiky. Aby toho nebylo málo, angažuje se i v osadním výboru Zárybničné Lhoty, která je jednou z příměstských částí Táboře. V obci upravili parčík u autobusové zastávky, zrenovovali kapličku a uvažují, jak docílit, aby město investovalo do vybudování kanalizace.

Skoro to vypadá, že u Basíků nemají žádný problém, že vše běží samo. "Ale vůbec to nebylo jednoduché," oponuje Milan Basík. "Na samém začátku našeho podnikání jsem odhadoval, že to bude trvat nejméně deset let, než se dostaneme na nějakou přijatelnou úroveň a nemýlil jsem se. Snad jen díky tomu, že máme v genech zakódovanou selskou hrdosť a odpovědnost k rodinnému majetku, se nám podařilo překonat všechny překážky. Soukromí zemědělci jsou ve velké nevýhodě oproti družstvům třeba při pronájmu či získávání půdy, samostatnou kapitolou je přebujelá byrokracie, neuvěřitelné množství směrnic a norem... Jako příklad bych mohl uvést takzvanou nitrátovou směrnici, která nám zakazuje hnojit louky močovkou, aby se předešlo emisi dusíkem. Jenže nehnojíte louky brzy přestanou rodit... Na samém počátku hospodaření jsme zápasili s nedostatkem peněz, ale drželi jsme se zásady, že musíme vyjít s tím, co máme. Přesto nenaříkáme, dnes se nám nedaří špatně, ale nejsou to lehce vydělané peníze," uzavírá úspěšný jihočeský farmář Milan Basík.

Text a foto Libuše Bláhová